

Ukraine On State Market Supervision and Control of Non-Food Products] (2010, December 2). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 21, 144 [in Ukrainian].

18. Zakon Ukrainy Pro osnovni zasady derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi hospodarskoi diialnosti № 877-V [Law of Ukraine On the basic principles of state supervision (control) in the field of economic activity] (2007, April 5). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 29, 389 [in Ukrainian].

19. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy pro zatverdzhennia Poriadku zdiisnennia kontroliu stanu vykonannia rishen pro vzhytta obmezhuvalnykh (korehuvalnykh) zakhodiv № 1017 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine on approval of the Procedure for monitoring the state of implementation of decisions on the adoption of restrictive (corrective) measures] (2011, October 5) Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2011-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 15.05.2021

УДК 342.95

Шпенова Поліна Юрїївна,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри галузевого права та загально-правових дисциплін Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО СПІВТОВАРИСТВА НА АДАПТАЦІЮ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ ВЛАСНІСТЬ ДО МІЖНАРОДНИХ НОРМ

У статті сформовано вплив міжнародного співтовариства на адаптацію законодавства України у сфері інтелектуальної власності до міжнародних норм. Зазначено, що подальше просування України на шляху до повноправного членства в ЄС вимагає всеосяжної трансформації усіх сфер життя з метою реалізації в законодавстві та на практиці принципів та правил Європейського Союзу, спрямованих на захист та зростання добробуту кожного громадянина.

Встановлено, що побудова надійної системи інтелектуальної власності в Україні та її інтеграція в загальноєвропейську систему – це найкращий спосіб реалізувати творчий потенціал і дати можливість інноваційним підприємствам розвиватися. Без захисту ідей підприємства окремі особи не зможуть отримати повну вигоду від своїх винаходів чи результатів творчої праці і будуть приділяти менше уваги дослідженням та розробкам.

Доведено, що оцінку виконання Україною міжнародних зобов'язань у сфері інтелектуальної власності можна відслідкувати з двох протилежних джерел: власна звітність Уряду України про вжиті кроки та зовнішня оцінка Єврокомісії проробленої роботи.

На думку автора, наша країна активно рухається шляхом модернізації нормативно-правової бази у сфері інтелектуальної власності, а у процесі провадження якісної державної політики у сфері інтелектуальної власності задіяні усі суб'єкти публічного адміністрування.

Українська нація завжди славилася своєю винахідливістю та креативністю, а тому цей потенціал стане незамінним на шляху інтеграції України у європейське співтовариство.

Ключові слова: ВОІВ, зобов'язання за міжнародним договором, інновації, інтелектуальна власність, міжнародний договір, право інтелектуальної власності, Угода ТРІПС.

Shpenova P. THE INFLUENCE OF THE INTERNATIONAL SOCIETY ON THE ADAPTATION OF UKRAINIAN LEGISLATION IN THE SPHERE OF INTELLECTUAL PROPERTY TO INTERNATIONAL STANDARDS

The article describes the influence of the international community on the adaptation of Ukrainian legislation in the field of intellectual property to international norms. It is noted that the further advancement of Ukraine on the way to full membership in the EU requires a comprehensive transformation of all spheres of life in order to implement in legislation and in practice the principles and rules of the European Union aimed at protecting and increasing the well-being of every citizen.

It has been established that the construction of a reliable intellectual property system in Ukraine and its integration into the pan-European system is the best way to realize creative potential and enable innovative enterprises to develop. Without the protection of enterprise ideas, individuals will not be able to fully benefit from their inventions or the results of creative work and will pay less attention to research and development.

It has been proven that the assessment of Ukraine's fulfillment of international obligations in the field of intellectual property can be traced from two opposite sources: the Government of Ukraine's own reporting on the steps taken and the European Commission's external assessment of the work done.

According to the author, our country is actively moving towards the modernization of the legal framework in the field of intellectual property, and in the process of conducting a high-quality state policy in the field of intellectual property, all subjects of public administration are involved.

The Ukrainian nation has always been famous for its ingenuity and creativity, and therefore this potential will become

indispensable on the path of Ukraine's integration into the European community.

Key words: WIPO, obligations under the international agreement, innovation, intellectual property, international agreement, intellectual property law, TRIPS Agreement.

Постановка проблеми. Права інтелектуальної власності, тобто патенти, торгові марки, промислові зразки, авторські та суміжні права, географічні зазначення та права на сорти рослин, а також правила захисту комерційної таємниці, допомагають підприємцям і компаніям збільшити цінність та капіталізувати свої нематеріальні активи. У сучасній економіці промислові продукти та процеси все більше покладаються на нематеріальні активи, захищені правами інтелектуальної власності, а ефективне управління інтелектуальною власністю стало невід'ємною частиною будь-якої успішної бізнес-стратегії. Галузі, де інтенсивно використовують інтелектуальну власність, відіграють важливу роль в економіці і пропонують суспільству гідні та стабільні робочі місця. Сьогодні, за оцінками ЄС, на галузі з інтенсивним використанням інтелектуальної власності припадає майже 45% ВВП Європи і вони безпосередньо сприяють створенню майже 30% усіх робочих місць. Чимало промислових екосистем не можуть процвітати без ефективного захисту інтелектуальної власності та дієвих інструментів торгівлі нематеріальними активами [1].

Подальше просування України на шляху до повноправного членства в ЄС вимагає всеосяжної трансформації усіх сфер життя з метою реалізації в законодавстві та на практиці принципів та правил Європейського Союзу, спрямованих на захист та зростання добробуту кожного громадянина. Не в останню чергу це стосується і сфери інтелектуальної власності.

Ось чому значення та роль впливу міжнародного співтовариства на адаптацію законодавства у сфері інтелектуальної власності до міжнародних норм є вкрай важливим в умовах глобалізації економіки та європейського вектору розвитку нашої країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Україна стала повноправним членом СОТ у 2008 року, а тому приєдналась до Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (далі - Угода ТРІПС).

Крім того, Україна, як держава-засновник ООН, стала членом Всесвітньої організації інтелектуальної власності (далі – ВОІВ) у 1970 р. У 1992 р. Уряд України підтвердив продовження дії для нашої держави ряду основних міжнародних угод в сфері інтелектуальної власності і з того часу співробітництво з ВОІВ розвивається і розширюється. Україна бере активну участь у засіданнях всіх керівних органів ВОІВ, а також у діяльності її профільних Комітетів [2].

Саме тому на Україна як сторона таких міжнародних договорів, що регулюють окремі сфери інтелектуальної власності, також виконує деякі адміністративні функції ВОІВ, та доєдналася до великої кількості міжнародних договорів та угод: Страсбурзька угода про Міжнародну патентну класифікацію; Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів; Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів для цілей патентної процедури; Віденська угода про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків; Гаазька угода про міжнародну реєстрацію (депонування) промислових зразків і корисних моделей; Договір ВОІВ про авторське право; Договір ВОІВ про виконання і фонограми; Договір про закони щодо товарних знаків; Договір про патентну кооперацію; Договір про патентне право; Конвенція про заснування ВОІВ; Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин; Конвенція про фонограми; Локарнська угоди про заснування Міжнародної класифікації промислових зразків; Протокол до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків; Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків; Найробський договір про охорону олімпійського символу; Ніщцька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків; Паризька конвенція про охорону промислової власності; Римська конвенція про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення; Сінгапурський договір про закони щодо товарних знаків тощо [3].

Зважаючи на таку активність у розширенні законодавства у сфері інтелектуальної власності ми також вважаємо за доцільне звернутися до документів, що засвідчують виконання зобов'язань взятих нашою країною при укладенні чи приєднанні до таких міжнародних договорів.

Мета статті – проведення аналізу впливу міжнародного співтовариства на адаптацію законодавства України у сфері інтелектуальної власності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш за все варто зазначити, що публічне адміністрування у сфері інтелектуальної власності здійснює переважно ряд державних органів: Президент України, Кабінет Міністрів України, Міністерство економіки України (Департамент розвитку інтелектуальної власності), що відповідає за розробку та реалізацію державної політики у сфері інтелектуальної власності.

За даними, представленими у звіті World Intellectual Property Indicators 2021 (WIPI 2021) ВОІВ, активність подання заявок на патенти в глобальному вимірі повернулася до зростання після першого спаду за десятиріччя у 2019 році. Кількість чинних патентів у світі в 2020 році зросла на 5,9% і склала 15,9 млн. За повними даними 2019 року найбільш поширеними в опублікованих заявках є комп'ютерні технології. За ними йдуть електричні машини, вимірювання, цифрові комунікації та медичні технології [4].

Значимо, що Угода ТРІПС є найбільш всеосяжною багатосторонньою угодою про інтелектуальну власність на глобальному рівні. Адмініструється вона Світовою організацією торгівлі (далі – СОТ).

Встановлюючи мінімальні стандарти для визнання та захисту основних об'єктів інтелектуальної власності, Угода ТРІПС відіграє центральну роль у сприянні торгівлі знаннями і результатами творчої діяльності, у вирішенні торговельних суперечок щодо інтелектуальної власності, а також у забезпеченні членам СОТ свободи дій для досягнення цілей своєї внутрішньої політики. Угода ТРІПС формує систему інтелектуальної власності з точки зору інновацій, передачі технологій та суспільного добробуту. Угода ТРІПС є юридичним визнанням важливості зв'язків між інтелектуальною власністю і торгівлею та необхідності створення збалансованої системи захисту прав інтелектуальної власності [5].

Водночас, члени СОТ є вільними у визначенні відповідного методу впровадження положень Угоди у межах своєї власної законодавчої системи та практики. Однак з моменту приєднання України до СОТ, наша країна взяла на себе зобов'язання надати чинності положенням цієї Угоди.

Відповідно до статті 1 Угоди ТРІПС її члени можуть, але не є зобов'язані, передбачати у своєму законодавстві більш високий рівень захисту, ніж цього вимагає Угода, за умови, що такий захист не порушує положень цієї Угоди [6]. Крім того, Угода ТРІПС охоплює п'ять широких сфер: яким чином загальні положення та базові принципи багатосторонньої торговельної системи застосовуються до міжнародної інтелектуальної власності; які мінімальні стандарти захисту прав інтелектуальної власності повинні забезпечити країни-учасниці Угоди; які процедури члени повинні передбачити для забезпечення дотримання цих прав на своїх територіях; яким чином вирішувати суперечки з питань інтелектуальної власності між членами СОТ; спеціальні перехідні заходи для імплементації положень ТРІПС [5].

Значну увагу захисту прав інтелектуальної власності приділено в Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію Україна – ЄС), глава 9 якої «Інтелектуальна власність» визначає однією з цілей Угоди досягнення належного та ефективного рівня охорони і захисту прав інтелектуальної власності (стаття 157) [7].

Відповідно до Угоди про асоціацію Україна – ЄС, сторони забезпечують належне та ефективне виконання зобов'язань за міжнародними договорами у сфері інтелектуальної власності, учасниками яких вони є. Так, відповідно до статті 158 Угоди про асоціацію Україна – ЄС її положення доповнюють та уточнюють права і зобов'язання Сторін згідно з Угодою ТРІПС та іншими міжнародними договорами у сфері інтелектуальної власності [7]. Зокрема, в Угоді про асоціацію містяться прямі посилання на Римську конвенцію про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення, Бернську конвенцію про охорону літературних та художніх творів, Договір ВОІВ про авторське право, Договір ВОІВ про виконання і фонограми, Паризьку конвенцію, Дохійську декларацію, Міжнародну конвенцію з охорони нових сортів рослин.

Не меншу увагу питанням захисту інтелектуальної власності приділяється і в інших двосторонніх міжнародних договорах, укладених Україною, наприклад Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії, Угоді про вільну торгівлю між Україною та Канадою. Зокрема, Глава 11 якої підтверджує права та зобов'язання сторін відповідно до Угоди ТРІПС та інших угод про інтелектуальну власність, учасницями яких є обидві Сторони, та визначає такі цілі співпраці Сторін: забезпечення балансу між правами правовласників об'єктів інтелектуальної власності та законними інтересами користувачів об'єктів інтелектуальної власності щодо інтелектуальної власності; сприяння міжнародній торгівлі та економічному, соціальному та культурному розвитку через поширення ідей, технологій та результатів творчої діяльності; та сприяння правовому захисту прав інтелектуальної власності з метою, серед іншого, недопущення торгівлі товарами, що порушують права інтелектуальної власності [8].

У ЄС сформована надійна система інтелектуальної власності, завдяки чому він залишається конкурентоспроможним у глобальній гонці за технологічне лідерство. Наприклад, єдиний механізм подання заявок дозволяє отримувати та забезпечувати захист торговельних марок, промислових зразків та сортів рослин по всій Європі. Якість патентів, що видаються в Європі, є однією з найвищих у світі. Європейські інноватори є лідерами в галузі зелених технологій, таких як адаптація до зміни клімату, уловлювання та зберігання вуглецю, очищення води та відходів. Європейські компанії також є лідерами в конкретних цифрових технологіях, таких як технології зв'язку [1].

Отже, побудова надійної системи інтелектуальної власності в Україні та її інтеграція в загальноєвропейську систему – це найкращий спосіб реалізувати творчий потенціал і дати можливість інноваційним підприємствам розвиватися. Без захисту ідей підприємства та окремі особи не зможуть отримати повну вигоду від своїх винаходів чи результатів творчої праці і будуть приділяти менше уваги дослідженням та розробкам.

Права інтелектуальної власності відіграють важливу роль у просуванні інновацій та захисті інвестицій в ЄС, зокрема що стосується цифрової та зеленої економіки. Саме тому Європейська Комісія працює над гармонізацією та посиленням законів, які стосуються прав інтелектуальної власності в ЄС, а також над забезпеченням рівних правил гри на глобальному рівні. Інтелектуальна власність також є ключовим інструментом підтримки стійкості в ЄС та економічного відновлення під час кризи. Але в той же час, доступ до інтелектуальної власності має регулюватися на справедливих умовах. Комісія розробила правову базу та систему інтелектуальної власності, яка пропонує стимули для компаній ЄС інвестувати в

виробництво товарів та надання послуг з високими стандартами якості, інновацій, дизайну та креативності [9].

Так, у листопаді 2020 року Європейська комісія ухвалила Повідомлення «Максимальне використання інноваційного потенціалу ЄС - План дій у сфері інтелектуальної власності для підтримки відновлення та стійкості ЄС». З огляду на європейську інтеграцію України цей План дій має стати дороговказом і для нашої держави.

Зазначимо, що він містить пропозиції щодо конкретних заходів у п'яти ключових сферах: покращення захисту прав інтелектуальної власності; прискорення освоєння та використання інтелектуальної власності, особливо малими та середніми підприємствами; сприяння ліцензуванню та спільному використанню інтелектуальної власності; забезпечення кращого правозастосування та боротьба з порушеннями прав інтелектуальної власності; сприяння чесній грі на глобальному рівні [9].

Таким чином, оцінку виконання Україною міжнародних зобов'язань у сфері інтелектуальної власності можна відслідкувати з двох протилежних джерел: власна звітність Уряду України про вжиті кроки, та зовнішня оцінка Єврокомісії проробленої роботи.

Європейська комісія оцінила готовність України взяти на себе зобов'язання, які витікають з членства в ЄС, у тому числі у сфері інтелектуальної власності. У Аналітичному звіті Єврокомісія зазначила, що Угода про асоціацію між Україною та ЄС вимагає від України покращити захист та дотримання прав інтелектуальної власності, а також наблизити законодавство у сфері авторського права та суміжних прав, торговельних марок, географічних зазначень, промислових зразків, топографій напівпровідників, патентів, сортів рослин, а також цивільного та прикордонного правозастосування. Згідно з висновком Єврокомісії, в цілому адаптація законодавства України до законодавства ЄС у сфері інтелектуальної власності перебуває на ранній стадії підготовки. Україна повинна продовжувати узгоджувати своє законодавство із законодавством ЄС і, зокрема, покращувати свою правозастосовчу практику в цій сфері. Боротьба з контрафактною продукцією має бути посилена з боку усіх правоохоронних органів. Україна має скористатися перевагами співпраці з EUIPO для посилення своєї інституційної спроможності та кращого захисту прав інтелектуальної власності [2].

Отже, з огляду на проведене дослідження, ми бачимо, що наша країна активно рухається шляхом модернізації нормативно-правової бази у сфері інтелектуальної власності, а у процесі провадження якісної державної політики у сфері інтелектуальної власності задіяні усі суб'єкти публічного адміністрування, а саме: Президент України, Кабінет Міністрів України, Міністерство економіки України та Національний орган інтелектуальної власності.

Українська нація завжди славилася своєю винахідливістю та креативністю, а тому цей потенціал стане незамінним на шляху післявоєнної відбудови України та повної глобалізації у європейське співтовариство.

Висновки. З огляду на проведене дослідження зазначимо, що необхідно продовжувати адаптацію законодавства у сфері інтелектуальної власності до міжнародних норм, а також відзначаємо значний вплив міжнародного співтовариства на це процес через зобов'язальний характер укладення чи приєднання до міжнародних договорів та угод. Усі міжнародні організації: СОТ, ВОІВ, ЄС тощо, спрямовують свою діяльність в напрямку трансформаційних процесів, що відбуваються у світі: цифровізація, тотальна інформатизація суспільних відносин, розвиток штучного інтелекту тощо. Вважаємо, що на наступних стадіях нашої інтеграції в ЄС варто більше уваги приділити інформаційним кампаніям з метою формування у суспільства знань щодо провідної ролі інтелектуальної власності у сучасних ринкових відносинах, а також перспектив розвитку інтелектуального бізнесу для роботодавців. Питання права інтелектуальної власності, у т.ч. і адаптації законодавства у сфері інтелектуальної власності до вимог міжнародних норм, потребують окремого дослідження за об'єктами права інтелектуальної власності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Communication from the commission to the european parliament, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions. Brussels, 25.11.2020. URL: <https://cutt.ly/HwQCqIpj>
2. Офіційний сайт – Постійне представництво України при відділенні ООН та інших міжнародних організаціях у Женеві. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ). URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2610-wipo>
3. Wipo-administered treaties. URL: <https://cutt.ly/cwQCte4Y>
4. Офіційний сайт – Державна система правової охорони інтелектуальної власності. URL: <http://surl.li/fbsei>
5. Офіційний сайт – World Trade Organization. URL: <https://www.wto.org/index.htm>
6. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності від 15.04.1994. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#Text
7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

8. Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. Угоді про вільну торгівлю між Україною та Канадою від 08.10.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_001-20#Text

9. Офіційний сайт – Європейського Союзу. URL: https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/strategy/intellectual-property_en

REFERENCES:

1. Communication from the commission to the european parliament, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions. (2020, November 25). Retrieved from: <https://cutt.ly/HwQCqIpj> [in Ukrainian].

2. Postiine predstavnytstvo Ukrainy pry viddilenni OON ta inshykh mizhnarodnykh orhanizatsiakh u Zhenevi. Vsesvitnia orhanizatsiia intelektualnoi vlasnosti (VOIV). [Permanent representation of Ukraine at the branch of the UN and other international organizations in Geneva. World Intellectual Property Organization (WIPO)]. *Ofitsiyni sait*. Retrieved from: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2610-wipo> [in Ukrainian].

3. Wipo-administered treaties. Retrieved from: <https://cutt.ly/cwQCte4Y> [in English].

4. Derzhavna systema pravovoi okhorony intelektualnoi vlasnosti. (2021). [State system of legal protection of intellectual property]. *Ofitsiyni sait*. Retrieved from: <http://surl.li/fbsei> [in Ukrainian].

5. World Trade Organization. *Ofitsiyni sait*. Retrieved from: <https://www.wto.org/index.htm> [in English].

6. Uhoda pro torhovelni aspekty prav intelektualnoi vlasnosti. (1994, April 15). [Agreement on trade aspects of intellectual property rights]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#Text [in Ukrainian].

7. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyim derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony. (2014, June 27). [Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text [in Ukrainian].

8. Uhoda pro politychne spivrobitnytstvo, vilnu torhivliu i stratehichne partnerstvo mizh Ukrainoiu ta Spoluchenym Korolivstvom Velykoi Brytanii i Pivnichnoi Irlandii. (2020, October 8). [Agreement on political cooperation, free trade and strategic partnership between Ukraine and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_001-20#Text [in Ukrainian].

9. Yevropeiskyi Soiuz. *Ofitsiyni sait*. Retrieved from: https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/strategy/intellectual-property_en [in English].

Стаття надійшла до редакції: 16.05.2021

УДК 34.096

Давиденко Віталій Володимирович,
доктор політичних наук, кандидат філософських наук,
доцент кафедри бізнесу і права
Вінницького соціально-економічного інституту
Університету «Україна»

ГРОМАДСЬКИЙ ДІАЛОГ В УКРАЇНІ

У статті досліджено явище громадського діалогу, його взаємозв'язок із соціальним діалогом. Встановлено, що громадський діалог¹ - це постійна і структурована взаємодія між органами влади та організаціями громадянського суспільства, які виражають інтереси певної групи громадян.

Громадський діалог може вестися багатьма каналами, за ініціативою будь-якої зі сторін, за допомогою таких засобів, як індивідуальні зустрічі, публічні слухання, обговорення, дискусії і дебатів та процедури письмових консультацій.

На рівні Європейського Союзу він існує паралельно з представницькими демократичними виборними органами (Радою та Парламентом), консультативними інституціями (Європейським економічним і соціальним комітетом) та соціальним діалогом у сфері зайнятості, який ведеться між урядом, роботодавцями та профспілками. Особливу увагу приділено консультативному органу ЄС - Європейському економічному і соціальному комітету, який є голосом організованого громадянського суспільства у Європі.

Також досліджено розвиток та форми громадського діалогу в Україні, зокрема окреслено роль Української сторони Платформи громадянського суспільства Україна – ЄС та Української національної платформи Форуму громадянського суспільства Східного партнерства. Розглянуто функції громадських рад та консультацій з громадськістю, передбачених українським законодавством в обов'язковому порядку.

Автор прийшов до розуміння, що громадський діалог є важливою складовою демократичного суспільства та

¹Деякі автори використовують також термін «громадянський діалог»